

ORDONNANTIE TER VOORKOMING VAN BRAND IN HET CORPUS MAARHEEZE, SOERENDONK en GASTEL

In de Aa-kroniek van april 1983 (2e jaargang nr. 1) is gepubliceerd het reglement ter voorkoming en blussing van brand in de (voormalige) gemeente Soerendonk uit het jaar 1822.

In het resolutieboek van het corpus Maarheeze, Soerendonk en Gastel wordt in de vergadering van 6 augustus 1800 een reglement ter voorkoming van brand goedgekeurd dat op vele punten wezenlijk verschilt met het latere reglement van Soerendonk. In de navolgende weergave is de oorspronkelijke tekst uit het resolutieboek aangehouden en waar nodig geacht zijn noten aangebracht:

“Vergadering gehouden tot Soerendonk den 6e Augustus 1800.

Present drossard (1) en schepenen, deese ondertekent.

Den drossard proponeerd (2) aan de vergadering het arresteren (3) van het bij hem vervaardigt navolgende brandreglement.

Drossard en schepenen van Maarheeze, Soerendonk en Gastel aen alle desselfs inwoonders, heijl en broederschap, doen te weeten:

dat zij van henne eerste pligt te hebben geoordeelt omme zoo veel in haar is alle die voorsorgen te gebruiken welke tot voorkoming van brand hoog noodig zijn en ook teffens alle die hulpmiddelen aan te wenden, welke in zodanig onverhoopt toeval behoorden te worden in 't werk gestelt, heeft goed gevonden en verstaan.

Art. 1

Dat niemand zal vermoogen op de straat, nog buijten de hujsen te verschijnen met eene brandende of daar uijt rookende pijp, zonder dat deselve behoorlijk door eene pijpedop zal zijn gedekt.

Art. 2

Dat niemand zal vermoogen bij avond ofte des snagts in stallen ofte schuuren te gaan met eenig brandent ligt dan alleen met eene goede lantaarn en met hoorne of glaaze verligtinge.

Art. 3

Dat niemand met een rookende of brandende tabakspijp in stalle nog schuuren zal mogen dorschen, of bij hooij of strooij zal moogen gaan, het zij bij dag, avond of nagt, nog ook geene arbeijders, het zij dekkers, timmerlieden of andre werkenden, op, bij, of ontrent, strooije daeken, zelfs niet al waare de brandende pijp ook genoegsaem bedekt.

Art. 4

Dat een igelijk wel voorsigtigh zal moeten zijn in het bewaren en uijtstorten van de haart asschen, en deselve niet zal moogen uijtschudden dan na dat deselve geheel kout of al het vuur met waeter uijtgedooft zij.

Art. 5

Dat niemand de alsoo uijtgebluste of verdoofde asschen zal moogen uijtstorten in eenen huijs schuur, stal en zoo verre daarvan af leggen als de omstandigheeden zal toelaaten.

Art. 6

Dat niemand geen heij of andere torf in huijs zal mogen leggen ontrent daar men stookt, als te minsten ses of agt voeten (4) van den vuursteeden naar advinant (5) de ruimte van de woning.

Art. 7

Dat niemand eenig hooij, strooij of ander brandende stoffe zal moogen leggen, aan of teegens eenige gewitte (6) of geplijsterde schoorsteenen, maar zullen daar van moeten blijven ten minste zooverre dat er een persoon daar tusschendoor kan passeeren.

Art. 8

Dat niemand eenig hooij ofte strooij-meijten zal moogen leggen bij eenig huijs, schuur of stal digter dan ten minste veertigh voeten afstand.

Art. 9

Dat ider huijsgesin zal moeten zijn voorsien van een waateremmer of keetel, daarbij eene goede lantaarne en ladder het welk bij het begaan der schouwe (7) aan den deur van ieder woning zal moeten staan.

Art. 10

Dat niemand eenig hooij of strooij, turf, takkebosschen nogte eenige brandstoffen zal vermogen te leggen booven of beneeden de bakovens.

Art. 11

Dat niemand eenig vuur zal moogen stookken teegen eene gewitte want, maar teegens eene muur van steen opgemaakt ten minste ter hoogte van ses en ter breete van vier voeten.

Art. 12

Dat niemand eene houten schoorsteen booven een strooijdak zal moogen uijttimmeren ofte laten uijttimmeren, maar desselve van steen te minste ter hoogte van drie voeten booven 't dak zal moeten uijtgemetselt zijn, en voorts de geheele schoorsteen van alle zijde wel dicht te houden naar behooren. Sullende deselve ten minste 's jaars twee maalen moeten werden geveegt en altijd bij het voeren der schouwen zuijver moeten zijn.

Art. 13

Dat niemand, het zij bij dag, avond ofte nagt eenig vuur van het eene huijs naar het andre zal moogen over brengen, anders dan in een

gedekte pot, stoof af ander machine. Zoo dat voor winden of andre toevallen waar door brand zoude kunnen werden veroorzaakt beveijligt zij.

Art. 14

Dat niemand zal vermoogen bij dag of avond, eenig vuur in velden of weegen te stookten bekend onder de naam van St. Martens (8) vuuren, nu ook ter geleegendheid van bruijten, bruijloften of ander wat benaaming zulcz zouden kunnen zijn langs of op de straaten te schieten ofte verwekkende zaaken als voetzoekers of dergelijken af te steeken.

Art. 15

Dat alle brouwovens en esten (9) met pannen zullen moeten zijn gedekt soo als bij nadre visitatie noodig gevonden zal worden, en dat in het bijzonder de bakovens wel dicht zullen moeten zijn.

Art. 16

Dat niemand eenig vlas in huijs bij 't vuur, nog in ovens, ofte daar op zal moogen droogen of leggen om te bearbeijden ofte braaken (10). Maar dat hetselve ten minste op eene distantie van hondert voeten van de huijsen, stallen of schuuren zal moeten geschieden in hutten of kuijlen daartoe vervaardigt en dat den afval of de scheijven (11) daadelijk op de plaatsen zullen worden verbrand.

Art. 17

Dat ook geen vlas in de huijsen zal moogen worden gezwongt (12) geklopt nogte geheekelt (13) bij ofte ontrent eenig vuur, en sulx nooit zal moogen geschieden savonds bij brandent licht. Nog dat niemand des avonds bij brandend licht 't zij met of zonder lantaarne eenige vrugten zal moogen dorsen.

Art. 18

Dat ook geen vlas of werk zal mooge worden needer gelegd in huijs of op plaatsen ontrent het vuur, maar dat hetzelfde voor den avond zal moeten worden besorgt in kisten of kelders daar hetselve voor vuur bewaard zij.

Art. 19

Dat ider roth (14) ten minsten tweemaal sjaars alle de kuijlen en putten in het roth geleegeen behoorlijk zal moeten opveegen.

Art. 20

Alle en een igelijk zal sig na deese onsen ordonnantie stiptelijk hebben te gedraagen en dit reglement precieselijk opserveeren, op peene (15) dat een igelijk die teegen eene of eenige deeser voorgeschreven artikele contrarie doet of deselve zoo als voorschreven niet opserveert zal

verbeuren eene boete van drie gulden Hollands, bij parate executie in te vorderen en zullende deese worden verdeelt, een derde voor de geene die de calange (16) doet, een derde voor de armen en het overige derde ten behoeve van den officier wordende tot het doen van voorschreven callange niet allen den vorster (17), en schutter (18) maar wel speciaal de rotmeesters en alle andere personen in eenige bedieninge zijnde geautoriseerd.

En zullen in alle gevallen de ouders voor henne kinderen en de meesters en vrouwen voor henne dienstbooden aansprakelijk zijn.

Waar op gedelibereerd zijnde, word hetzelfde met unanime stemmen goedgekeurd ende mits dien gearresteed omme op aanstaanden son-
dag te worden gepubliceerd waar zulx te doen gebruikelijk is.

Aldus gedaan en gearresteed op datum ut Supra (19)''.

Noten

- 1) hoogst aanwezige functionaris te vergelijken met het huidige burgemeestersambt.
- 2) stelt voor.
- 3) goedkeuren.
- 4) lengtemaat; niet exact bekend welke maat is aangehouden; zo was b.v. in Eindhoven de lengte 291,9 mm en in 's-Hertogenbosch 277 mm; zie: K.M.C. Zevenboom, Theorie over de ontwikkeling van de Nederlandse voet- en ellematen (1964).
- 5) naar gelang.
- 6) van leem vervaardigd.
- 7) inspectie door de dorpsregenten.
- 8) 11 november.
- 9) droogovens.
- 10) breken (van vlas).
- 11) vlasafval.
- 12) met een zwaai neerwerpen.

- 13) over de hekel halen (plankje met tanden waarover men vlas trekt om te splijten).
- 14) wijk, met aan het hoofd een rotmeester.
- 15) op straffe van.
- 16) aanklacht.
- 17) politiedienaar.
- 18) assistent van de politiedienaar tevens belast met het schutten (inkooien) van verdwaald vee.
- 19) als boven.

R.J. Jansen.